

*Tale til Gustav Valdemar Strange ved tildeling af Bodil og Jørgen Munch-Christensens
Kulturlegat 2025*

Af Rasmus Storm

Gustav Valdemar Stranges debutværk, "Til alle dem der vil forlade mig", rummer både humoristiske øjeblikke, dyb sorg og de modsatrettede nuancer, som disse byder på.

At miste en forælder, eller blot frygten for det samme, er måske ikke i sig selv et banebrydende litterært motiv, men Strange viser tydeligt, hvorfor det er et tema, som kunsten bliver ved med at vende tilbage til. I et værk, der definerer sig selv som "Ballader", formidler – og måske endnu vigtigere *bearbejder* – Strange et væld af forskellige følelser, der vil være letgenkendelige for de fleste, der har mistet.

Fx den mærkelige følelse af, at livet insisterer på at gå videre, selvom man mister en af sine nærmeste. At folk, der passerer en på gaden, slet ikke ved, at ens verden er blevet rystet i sin grundvold.

Skyldfølelsen over at glæde sig over en forelskelse, en ferie eller måske bare et glas rabarbersaft, når man ved, at man burde være opslugt af sorg eller bekymring. At tillade sig at *leve* på trods af døden.

Strange formidler også elegant, hvordan sorg nogle gange kan være en forløsning. Og somme tider endda kan give en identitet, man kan gemme sig lidt bag. Fx da fortælleren mindes udsigten til, at hans forældre måske skal skilles. Og den kontraintuitive skuffelse over sorgen, der udebliver.

"Gustavs forældre skal skilles, råbte Jonas, og hans mor kom ud gennem terrassedøren og lagde armene om mig.

Og jeg mærkede noget lidt forvirrende tumle rundt i maven. En lille dansende nisse, midt i sommerferien.

Det var dejligt med Helles arme omkring mig. Og at skulle være skilsmissebarn, det var også en pirrende tanke. Måske skulle vi så flytte i rækkehus.

Jeg ville få offerets blege, men smukke glød. Ville klare mig godt, trods alt.

Men det skete jo aldrig" (side 155)

I bogen møder læseren mange forskellige perspektiver. Bl.a. fortælleren, der, som voksen, reflekterer over sin egen løsrivelse og sit teenageoprør, og hvordan han ser det en smule

anderledes som voksen, også fordi håbet om et mere gensidigt og ligeværdigt forhold til vores forældre jo dør, når de gør.

Strange bruger, helt klassisk, sine egne refleksioner i store og små situationer, men også hvad der lader til at være den ene side af en telefonsamtale med fortællerens mor. Og selvom mor Gittes telefonstemme kunne sammenlignes med en anden Gittes monologer, nemlig Per Højholts, er det her langt mindre satirisk. Det giver en sårbarhed hos moderen, der er med til at menneskeliggøre hende for fortælleren, og som minder om, at hun også er i sorg, selvom hun er "den voksne". Det tvinger fortælleren til at erkende, at han selv er voksen med det ansvar og de forventninger, der følger med – også selvom han oplever det ironiske, og måske lidt pinlige, stik over, at man, selv som voksen, kan længes efter sin mor.

"Til alle dem der vil forlade mig" er et værk med mange kontraster – også i drømmene. De spænder fra mareridtsagtigt kontroltab til drømmen om forløsning.

"Også i drømme kommer vi hele tiden galt af sted.

I nat var det min lillebror. Han havde fået diabetes. Vist en slem variant, for der var gået koldbrand i begge hans fødder.

Jeg skreg da lægen kom ud på gangen foran stuen og fortalte det. Så højt at jeg vækkede Kasper gennem væggen, sagde han da vi spiste morgenmad i køkkenet." (side 172)

"I nat, i en ny drøm, har jeg være ude at sejle.

Jeg er kængret ude på havet i en storm, og nu er jeg skyllet op på land.

På stranden står far og venter.

Han holder om mig og siger at han elsker mig." (side 173)

Og det er blandt andet i kontrasterne, at Strange viser sin spændvidde, der svinger fra den ene pol til den anden, ligesom sorg oftest kommer i bølger. Det er både i de store og de små følelser, der er i spil, men det er i de små private øjeblikke, at Strange virkelig brillerer.

"Hver eneste lille intetsigende handling er med til at bestemme hvordan der ser ud inde i ens hoved.

I dag er det den dreng bag kassen i Netto der kalder mig hr.

Der får det hele til at støve til, tænker jeg, mens jeg går rundt i

byens parker.

En ængstelig hund løber rundt i cirkler om et træ.

Og jeg har lyst til at skrive en popsang. Synge sorgen ud. Eller er det skammen, der skal ud. Er det vreden, skal den besynges?

Og hvad er der at være så vred over?

Jeg er jo så fin.

Jeg er fin jeg hedder Gustav.” (side 108)

Det er fuldt fortjent, at han i dag tildeles Munch Christensens debutantpris.

Stort tillykke til Gustav Valdemar Strange!